

KOMMENTAR:

NAL OG NYE SPESIALISERINGER I ARKITEKTFAGET

Nais '09

Spekteret av oppgaver for arkitekten er blitt bredere – blant annet grunnet strengere byggregler, økende behov for gjenbruk av eksisterende bygg, mer kompleks urban bebyggelsesstruktur, mer avanserte byggeprodukter, bedre kommunikasjon rundt arkitektur og mer brukermedvirkning.

TEKST:

JEROEN VAN DER SLUIJS
arkitekt

For større prosjekter kan en person ikke lenger utføre alle arkitektoppgavene – det er derfor behov for spesialiseringer. Særlig på større arkitektkontorer trengs det tematiske arbeidsfordelinger. Det skilles her mellom fem spesialiseringer, med fem ulike bokstaver som fortegn:

B: generell prosjektering og koordinasjon

Denne spesialiseringen omfatter generell prosjektering av byggeprosjekter. I de fleste tilfeller vil arkitekter med denne spesialiseringen også utføre daglig administrasjon av arkitektkontorer. Arkitekter med denne spesialiseringen har kompetanse på å koordinere prosjekteringsgrupper (PGL-funksjonen) og for å være ansvarlig søker (SØK-funksjonen), ofte også for byggeplasskoordinering (BL-funksjonen). Denne fagpersonen har en helhetlig forståelse av de ulike delene i et prosjekt. God evne til kommunikasjon og samarbeid, samt ansvarsfølelse og fleksibilitet, er viktig for denne typen arbeid.

G: gjenbruk og rehabilitering

Arkitekter med denne spesialiseringen har kompetanse innen gjenbruk av eksisterende bygninger, rehabilitering og historisk arkitektur. Det kan antas at transformasjon av eksisterende bygg vil utgjøre en større andel av arkitektoppdrag i fremtiden. Dette fører igjen til mer behov for spesialisert kunnskap – blant annet om historiske byggemetoder, oppmåling og registrering av eksisterende konstruksjoner. Prosjekter som gjelder historiske bygninger og vernede bydeler er ofte relatert til bredere, samfunnsrelaterte

spørsmål, blant annet om kulturminner, og lokale sosiale og økonomiske interesser.

U: planlegging

Det er stort behov for å organisere en yrkesgruppe for planleggere. Arbeidsområdet omfatter byplanlegging, byfornyelse, arealplanlegging, miljø og en del samferdselsplanlegging. Planlegging kan gjelde tettsteder, bydeler og hele byer. Samfunns teori og -økonomi er også en del av feltet. Noen planleggere arbeider i liten målestokk, for eksempel med lokal bebyggelse og reguleringsplaner, mens andre arbeider i større målestokk, for eksempel med kommuneplaner eller regional planlegging. Denne fagpersonen kan være ansvarlig søker for planleggingsprosjekter.

T: byggeteknisk design og bærekraft

Høyere sikkerhets- og miljøkrav fører til et større behov for teknisk kompetanse blant arkitekter. Omfanget av spørsmål om byggeteknologi, energi, miljø og bygningsfysikk gjør at det er behov for en fagperson som danner et bindeledd mellom prosjektarkitekten, ingeniørrådgiverne og industrien. Denne spesialiseringen kombinerer teknisk design, teknisk kompetanse og kunnskap om byggesystemer. Spesialiseringen kunne i tillegg inkludere arkitektur av samferdselselementer (særlig broer) og arkitektur i spesielle omgivelser – på vannet, i polarregioner, i ørken og i områder utsatt av jordskjelvrisiko eller flom.

M: arkitekturmedia

Denne spesialiseringen gjelder forbindelsen mellom arkitektur og samfunnet. Den omfatter programmering, arkitekturpresentasjon, organisasjon av utstillinger og konkurranser,

juryarbeid, arkitekturkritikk, publisering av arkitektur, arkitekturundervisning og arkitekturforskning. Denne spesialiseringen kan omfatte ulike presentasjonsteknikker: 3d-visualisering, 4d-animasjoner, modeller og arkitekturfotografi. Arkitekter med denne spesialiseringen har kompetanse til å koordinere brukermedvirkning og til å utføre prosjektkoordinasjon overfor oppdragsgiverne (PL-funksjonen).

Implementering

Det kunne dannes faggrupper i NAL som ivaretar interessene rundt hver spesialisering. Kurstilbud kunne bli delvis rettet mot spesialiseringene. Medlemmer kunne velge en spesialisering basert på sin utdanning og praksiserfaring. I en overgangsperiode kunne valget av en spesialisering være fakultativt.

Valget av en spesialisering kunne være en forlengelse av en spesialisert masterdel i utdanningen, etter en felles bachelordel. En underdeling i spesialiseringer danner bedre muligheter for de som foretrekker andre yrkesretninger enn funksjonen av prosjektansvarlig arkitekt (B).

En organisasjon av yrkesmessige spesialiseringer bidrar til en mer transparent og bedre organisert prosjekteringsprosess. Spesialiseringer skaper tydelige interne oppgavefordelinger og hjelper oppdragsgivere å velge arkitekter. Oppdelingen fører også til bedre kommunikasjon mellom arkitekter. Prosjektplanlegging blir lettere og fordeling av interne ansvar blir tydeligere. Behovet for arkitektspesialiseringer oppstår særlig ved større prosjekter.

Bokstavene B, G, U, T og M kunne tilføyes fakultativt etter forkortelsen MNAL. Arkitekter med en generell utdanning (B-retning) kunne fortsatt utføre alle arkitektoppgavene for små prosjekter. ■